

Do celoživotního vzdělávání se podniky nehrnou, permanentní učení je v Česku popelkou Maturitou či diplomem škola nekončí

Alena Kazdová

Podle údajů mezinárodních poradenských společností jsou možnosti osobního rozvoje neúčinnější motivací pro ty, kdo to chtějí v profesní kariéře někam dotáhnout.

Není to tak dávno, kdy většina veřejnosti redukovala celoživotní učení u nás na nejrůznější zájmové kurzy, zejména jazykové, a případně se tím ještě myslely univerzity třetího věku určené pro seniory. Ty ostatně úspěšně fungují při vysokých školách dál, jsou ovšem jen zlomkem toho, co celoživotní učení představuje. Jde totiž o širokou a velmi různorodou oblast zahrnující jednak profesní vzdělávání, ale i občanské vzdělávání, které se odehrává zejména v soukromých vzdělávacích institucích. Na vysokých školách v zahraničí se pro veřejnost otevírají nejrůznější vzdělávací kurzy. V Česku existují při vysokých školách také kurzy celoživotního vzdělávání, které jsou ale spíše zaměřené na postgraduální studium a doplňování znalostí v určitém oboru. Některé vysoké školy už zkoušejí i modernější trendy - např. Technická univerzita v Liberci nebo VUT Brno a další organizují už několik let celoživotní vzdělávání v určitých oborech distanční anebo kombinovanou formou, která bývá pro zaměstnané účastníky časově velmi výhodná. Zatím takových distančních programů příliš není (jejich přehled lze získat v Národním centru distančního vzdělávání www.csvs.cz).

Proč se vůbec pořád učit

Potřebu stálého vzdělávání vyvolal rozvoj globální ekonomiky a vznik společnosti znalostí. Velice rychlým tempem se zvyšují požadavky na inovaci výroby a služeb, osvojování moderních technologií a znalostí z oboru je samozřejmou součástí kvalifikace a konkurenceschopnosti pracovní síly. Úspěšné podniky investují do rozvoje lidských zdrojů a mění se na učící se společnosti. Každý už by měl počítat s tím, že několikrát za život změní profesi a že jednou ukončené vzdělání ve školách nezaručuje uplatnění na trhu práce. Praxe od školy dnes už očekává, že výuka v žácích bude probouzet chuť po poznání, touhu stále se vzdělávat.

Učení jako nechtěné dítě

Zatímco ve světě zájem o rozvíjení celoživotního vzdělávání jak státní, tak soukromou sférou roste, u nás celoživotní vzdělávání zůstává dítětem, o které se nikdo moc nestará. "Porovnání ukazatelů vzdělávání dospělých u nás a v zahraničí, zejména v zemích EU, zřetelně ukazuje, že vzdělávání dospělých se u nás rozvíjí pomaleji a v posledních letech se dokonce kvantitativní ukazatele vzdělávání dospělých začaly snižovat, což je v mezinárodním porovnání jev zcela mimořádný," uvádí tzv. Bílá kniha - Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Podle statistických dat jen asi čtvrtina českých podniků považuje vzdělání za prioritní součást své personální politiky. Ve většině resortů neexistují ucelené způsoby vzdělávání pracovníků. Výdaje českých podniků a dalších organizací na vzdělávání pracovníků nedosahují ani poloviny analogických výdajů v západoevropských podnicích. Rekvalifikačního vzdělávání uchazečů o práci se účastní

podle Bílé knihy jen asi každý dvacátý uchazeč. Tato alarmující zjištění mají jednoznačnou příčinu: dlouhodobě chybí v Česku legislativní rámec celoživotního vzdělávání a jasná koncepce, na niž by navázal systém finančních a nefinančních pobídek pro zaměstnavatele, zaměstnance a poskytovatele vzdělávání, které by motivoval k rozvoji celoživotního učení. Zatím bohužel například při Ministerstvu školství neexistuje odbor, který by se celoživotnímu vzdělávání věnoval. A tak nejvíce v oblasti profesního vzdělávání patrně dělá Ministerstvo práce a sociálních věcí a to v návaznosti na Národní plán zaměstnanosti.

Občanské vzdělávání jako další složka celoživotního učení se rozvíjí nahodile a spontánně. Zde zas vzniká hlavně problém, jak si člověk, který má chuť se pustit do učení, má vybrat z nabízených programů, podle čeho pozná, že jsou kvalitní, že je učí kvalitní lektori? Nástroje, které by hlídaly kvalitu vzdělávání v soukromých vzdělávacích institucích, ale ani systém zajišťování kvality, akreditace a certifikace kurzů pro dospělou populaci zatím nejsou u nás k dispozici.

Výzvy, které nepočkají

Nemáme-li dále zaostávat za zeměmi, které celoživotní učení berou jako důležitý faktor ekonomického růstu a sociální prosperity, je třeba začít systém celoživotního učení vytvářet jako týmové dílo několika spolupracovníků - státních orgánů, podniků a sociálních partnerů. Ostatně už je z čeho čerpat, nemusíme začínat na zelené louce.

Kromě pohledu za hranice je možné hledat inspiraci v Hamburské deklaraci a Agendě pro budoucnost, které vydalo UNESCO roku 1997 nebo v Memorandu o celoživotním učení. To je dokument Evropské komise, který projednaly členské země EU na podzim 2000 a který shrnuje opatření podporující rozvoj celoživotního učení. Obsahuje zejména šest klíčových tezí, které mohou pomoci při rozvoji celoživotního učení. Poukazuje například na nízkou úroveň investic do lidských zdrojů v Evropě, na nutnost zavádění nových metod pro celoživotní učení či na rozvoj poradenství, které by mělo pomoci lidem získat informace o vzdělávání.